

Pleegzorg: achtergrond en afspraken in Centraal Gelderland

Versie: 3 oktober 2018

Dit document geeft een uitleg van de belangrijkste begrippen bij het onderwerp pleegzorg en bevat de belangrijkste werkafspraken in Centraal Gelderland. Het geeft een uitwerking van de basisafspraken in de contracten met de zorgaanbieders. Het is opgesteld omdat er in de praktijk veel discussie bestond over de wijze waarop de inzet van pleegzorg geregeld moet worden.

Let op: het document geeft richtlijnen voor de praktijk. Waar nodig kan daarvan worden afgeweken; de praktijk vraagt immers om maatwerk. Partijen kunnen daarom in overleg tot andere afspraken komen.

Mochten er in de praktijk toch nog vragen zijn dan kan dit worden doorgegeven aan de relatiemanager van de MGR Centraal Gelderland.

Status:

- Het document is in nauw overleg totstandkomen met de Werkgroep Pleegzorg Centraal Gelderland. Daarin participeren Lindenhout, William Schrikker Pleegzorg, Pactum en twee regiogemeenten. Daarnaast heeft de MGR Centraal Gelderland actief meegewerkt.
- Een eerste conceptversie is voorgelegd aan een aantal coaches / medewerkers uit de lokale toegang.
- Op 3 oktober is het document vastgesteld door het Regionaal Ambtelijk Overleg Jeugd Centraal Gelderland.
- Het basisdocument breed verspreid naar betrokken partijen.
- De verwachting bestaat dat vanuit de praktijk nieuwe vragen naar voren komen die om praktische werkafspraken vragen. Het is dan ook mogelijk dat het document op een bepaald moment geactualiseerd dient te worden.

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Het pakket pleegzorg en de financiële afspraken.....	4
2.1.	De pleegvergoeding	4
2.2.	De diensten van de zorgaanbieder	4
2.3.	Bijzondere kosten.....	6
3.	Over gezag.....	8
3.1.	Vrijwillige plaatsing.....	8
3.2.	Ondertoezichtstelling (OTS).....	8
3.3.	Beëindiging van het gezag.....	9
3.4.	Voogdij/pleegoudervoogdij.....	9
4.	Netwerkpleegzorg	11
5.	Pleegzorg tot 21 jaar	12
6.	Toekomstplan.....	14
7.	Weekend- en vakantiepleegzorg	15
8.	Alternatieve vormen van pleegzorg	16
9.	Werving en selectie.....	17
10.	Voorkomen Breakdown.....	18
11.	Leeslijst	19

1. Inleiding

Pleegzorg is kwalitatief beter voor een kind en goedkoper dan een residentiële plaatsing. Belangrijk dus dat de lokale toegang en jeugdconsulenten goed geïnformeerd zijn over deze bijzondere vorm van zorg. De gemeenten en pleegzorgorganisaties (Lindhout, Pactum en William Schrikker Pleegzorg) hebben in gezamenlijkheid dit document opgesteld om uitleg te geven over de wijze waarop de pleegzorg is georganiseerd. Daarbij is ook een aantal specifieke werkafspraken opgenomen. Deze zijn in de tekst in een kader geplakt. De werkafspraken hebben vooral betrekking op het Basistarief, Bijzondere kosten binnen de pleegzorg, Gezag, Netwerkpleegzorg, Pleegzorg na je achttiende en Weekendpleegzorg.

2. Het pakket pleegzorg en de financiële afspraken

Pleegzorg is een jeugdhulpvariant die is opgenomen in de Jeugdwet. Pleegzorg binnen dit wettelijk kader, wordt uitgevoerd door een erkende zorgaanbieder. De kosten die met de uitvoering van de pleegzorg samenhangen, zijn in een aantal componenten te verdelen. De eerste twee componenten daarvan zijn de pleegzorg zelf: pleegvergoeding en diensten van de zorgaanbieder. De derde component betreft de bijzonder kosten, zoals daarover afspraken zijn vastgelegd tussen de jeugdzorgaanbieder en de opdrachtgever. De vierde component betreft eventueel de aanvullende specialistische hulp, die op vraag van de cliënt, en altijd in overleg met de opdrachtgever, al dan niet apart kan worden beschikt.

De componenten zijn:

1. De pleegvergoeding
2. De diensten van de zorgaanbieder
3. De bijzondere kosten
4. Eventueel aanvullende specialistische hulp

De eerste twee componenten zijn opgenomen in het basistarief. De derde en vierde niet, dat zijn aanvullende diensten die apart kunnen worden aangevraagd. Hiervoor is de toeslag bijzondere kosten beschikbaar en voor de specialistische hulp de daarvoor geëigende producten, zoals jeugdhulp niveau 1 t/m 4 of specialistische Jeugd-GGZ.

2.1. De pleegvergoeding

De pleegvergoeding is vastgesteld door het ministerie van VWS. De hoogte van de vergoeding is afhankelijk van de leeftijd van het kind, en varieert tussen de € 17,80 en € 21,90 per dag. Deze vergoeding kan per jaar worden geïndexeerd door het ministerie van VWS.

Fiscale wetswijziging

Tot aan 1 januari 2018 telde het inkomen van het 18-jarige pleegkind mee voor het bepalen van de inkomstenbelasting en het recht op toeslagen. Sinds 1 januari 2018 (dit kan met terugwerkende kracht vanaf 2017) kunnen pleegkinderen en hun pleegouder aan de belastingdienst vragen om hen niet meer als fiscaal partner aan te merken.

Dit lost echter niet alle knelpunten op. De kostendelersnorm blijft wel van kracht voor pleegouders. Deze heeft betrekking op pleegouders in de bijstand en met WAO waar een meerderjarig pleegkind in huis blijft wonen als het pleegkind 18 jaar of ouder is. Informatie staat op de website van Jeugdzorg Nederland: <https://www.pleegzorg.nl/voor-pleegouders/financien-en-regelingen/>.

2.2. De diensten van de zorgaanbieder

De diensten van de zorgaanbieder zijn te verdelen in:

- Cliëntgebonden hulpverlening
- Aanvullende specialistische hulp
- Ondersteuning van de pleegouders
- Randvoorwaardelijke activiteiten

Clïëntgebonden hulpverlening:

- Het tot stand brengen van een match tussen een kind en een gezin, en vooral ook een match tussen de ouders en de pleegouders.
- Het begeleiden van de ouders, inclusief het opstellen van een hulpverleningsplan en de evaluaties daarvan.
- Een veiligheidscheck doen bij de ouders van het kind en de pleegouders, en met de ouders optrekken om te kijken hoe er het beste kan worden samengewerkt met het pleeggezin.
- Het volgen van het welbevinden van het kind en adequaat reageren als er zorgen zijn over de ontwikkeling. Het initiëren van extra hulp als dit voor de ontwikkeling van het kind belangrijk is.
- Het (waar nodig) per direct inzetten van hulp voor het kind, of voor de ouders als er sprake is van een zeer dringende hulpvraag.
- Afstemming en verantwoording met de verwijzer (lokale toegang, huisarts/jeugdarts of gecertificeerde instelling)
- Inzet t.b.v. opvoedbesluit / toekomstperspectief pleegkind in samenspraak met diverse betrokken en eventuele rapportage aan kinderrechter.
- Inzet van een gedragswetenschapper, als consultant of ondersteuner van de jeugdzorgwerker-pleegzorg,
- en waar nodig in directe betrokkenheid van de ouders en/of kind.
- Het verzorgen van een 7 maal 24 uren bereikbaarheid voor de cliënt, in situaties waarbij spoedadvies nodig is, of een directe interventie.

Aanvullende specialistische hulp

Eventuele aanvullende specialistische hulp wordt altijd ingezet in overleg met de opdrachtgever: het kan dan gaan om therapie voor het kind, of om intensieve procesmatige hulp bij ouders, of om een specialistisch programma ter versterking van de situatie in het pleeggezin. Voor deze extra hulp wordt door de opdrachtgever, op maat van de situatie, extra beschikt.

Ondersteuning van de pleegouders:

- Het tot stand brengen van een match tussen een kind en een pleeggezin, en het ondersteunen bij de samenwerking tussen ouders en de pleegouders.
- Het samen met de pleegouders opstellen van een contract en een begeleidingsplan, het afnemen van een veiligheidscheck, en zowel het plan als de check regelmatig evalueren.
- Het begeleiden van het pleeggezin, door op gezette tijden de gang van zaken door te nemen, en oplossingen aan te dragen voor knelpunten.
- Het uitvoeren van netwerkonderzoeken in geval van netwerkpleegzorg.
- Overleg met pleegouders over de financiële regelingen en ondersteuning, en het uitvoeren van die regelingen die adequaat zijn voor het betreffende pleeggezin en de betreffende situatie. Voorlichting op het gebied van financiële thema's.
- Het (waar nodig) per direct inzetten van hulp voor pleegouders als er sprake is van een zeer dringende vraag om extra ondersteuning.
- Het behartigen van de rechtspositie van pleegouders, zoals vastgelegd in de wet verbetering positie pleegouders. Voorlichting op het gebied van juridische thema's.
- Inzet van een gedragswetenschapper, als consultant of ondersteuner van de jeugdzorgwerker-pleegzorg, of waar nodig in een directe betrokkenheid bij de pleegouders.
- Het verzorgen van een 7 maal 24 uren bereikbaarheid voor de pleegouders, in situaties waarbij spoedadvies nodig is, of een directe interventie.
- Het aanbieden van deskundigheidsbevordering en scholing.

Randvoorwaardelijke activiteiten:

- PR en werving van pleegouders

- Voorbereiding & screening aspirant pleegouders
- Meting en verantwoording op basis van wettelijke vereisten: doelrealisatie, pleegoudertevredenheid,
- cliënttevredenheid en voorkomen breakdown.
- Administratieve taken: betaling pleegouders (incl. toeslagen en bijzondere kosten), verzekeringen
- pleegkind, dossiervorming etc.
- De algemene overhead, zoals de apparaatskosten en de centrale diensten, maken integraal onderdeel uit van de genoemde posten.

Varianten van pleegzorg

We hanteren in de Regio Centraal Gelderland twee varianten:

<i>wet</i>	<i>code</i>	<i>productnaam</i>	<i>tarief</i>	<i>eenheid</i>
Jw	35PL2	Verblijf: 24-uurs pleegzorg	€40,30	etmaal
Jw	35PL1	Verblijf: deeltijd pleegzorg	€10,07	uur

Uitleg varianten van pleegzorg

De 24uurs pleegzorg is de meest gebruikte vorm van pleegzorg. Alles wat hierboven is beschreven slaat op reguliere 24uurs pleegzorg.

Deeltijd pleegzorg betreft het feit dat kinderen een aantal uren per dag bij pleegouders worden ondergebracht.

Afspraak met de aanbieders en de lokale toegang over declaratie van 24uurs pleegzorg in het geval van weekend-verlof:

We hebben geen harde afspraak over de declaratie van het aantal etmalen reguliere pleegzorg in een week. We hebben daarover wel met de aanbieders gesproken. Er ligt soms de vraag voor of je bij weekend-verlof (verblijf bij de biologische ouders of opa/oma bijvoorbeeld) 5 dagen of 7 dagen gaat vergoeden. Het advies is daarover als volgt: Een pleegzorgtraject schommelt qua kosten zo tussen de 11.000 en 18.000 euro per jaar, afhankelijk van de zwaarte en de 'match' tussen alle betrokken partijen. De kosten zitten niet in het verblijf zelf, want dat is 'vrijwilligerswerk'. De kosten zitten in de werving, selectie, matching, begeleiding van pleegouders, begeleiding van biologische ouders en de vergoeding. Wanneer we 7 dagen vergoeden kost een pleegzorg-traject de gemeente 15.000 per jaar. Dat is dus heel redelijk.

We adviseren daarom zo veel als mogelijk standaard 7 dagen per week te vergoeden.

2.3. Bijzondere kosten

Dit kunnen uiteenlopende kosten zijn, die gemaakt moeten worden voor een kind, bijvoorbeeld medische kosten of kosten in verband met school. Bij vrijwillige plaatsingen zijn de ouders verantwoordelijk voor deze kosten. Bij justitiële plaatsingen is de gemeente verantwoordelijk. Welke kosten het precies zijn is opgenomen in de VNG handreiking pleegvergoeding:

https://vng.nl/files/vng/publicaties/2016/201501_vng_handreiking-pleegvergoeding_def.pdf

Afspraak in Centraal Gelderland:

De bijzondere kosten pleegzorg kunnen via een aparte productcode aangevraagd en gedeclareerd worden:

wet	code	productnaam	tarief	eenheid
Jw	35PL3	Verblijf: 24-uurs pleegzorg toeslag bijzondere kosten	€1,68	etmaal

Deze afspraak geldt alleen voor de pleegzorg. Daar waar het gaat om bijzondere kosten voogdij bij justitiële residentiële plaatsingen (gezinshuiszorg, leefgroepen, terreinvoorzieningen) is de Gecertificeerde Instelling (GI) verantwoordelijk. We hebben met de GI's afgesproken dat de bijzondere kosten voogdij conform VNG handreiking inclusief zijn opgenomen in het tarief. Dit geldt voor de specifieke kosten waarover de VNG handreiking expliciet duidelijk is. Zak en kleedgeld valt er buiten. We hebben met de GI's afgesproken dat zij de probleem-casuïstiek (rond zak- en kleedgeld) inventariseren en communiceren met de gemeente. Gemeente en zorgaanbieders maken een specifieke afspraak over de betreffende casus waarin zak en kleedgeld een probleem vormt.

Ontwikkeling

We willen gaan onderzoeken of we per 1-1-2019 de bijzondere kosten geïntegreerd kunnen gaan opnemen in het basistarief pleegzorg. Informatie daarover volgt.
--

3. Over gezag

De vraag: 'wie heeft het gezag?' is heel belangrijk in een pleegzorgproces. Er hangen veel juridische en financiële afspraken mee samen; de voortgang van een pleegzorgproces kan er sterk door beïnvloed worden; het antwoord op de vraag welke gemeente verantwoordelijk is hangt direct samen met de vraag waar het gezag ligt.

Afgezien van enkele crisisvarianten (de VOTS, de voorlopige voogdij of de tijdelijke voogdij) zijn er 4 basissituaties:

- Gezag ligt bij ouders. Het gaat dan om een vrijwillige plaatsing.
- Het gezag van ouders is beperkt door een door de kinderrechter uitgesproken ondertoezichtstelling. Er is sprake van een gezinsvoogd.
- Het gezag van ouders is beëindigd. Er is sprake van een voogd. Dit kan zijn:
 - Een burgervoogd
 - De voogdij ligt bij een instelling (GI)
 - De pleegouder heeft ook de voogdij (pleegoudervoogdij)
- Een kind is meerderjarig

3.1. Vrijwillige plaatsing

Ouders hebben het gezag over hun kinderen, totdat ze 18 jaar zijn. Dat geldt ook voor veel kinderen in de jeugdzorg (hoewel de Jeugdwet wel een paar belangrijke aantekeningen over eigen beslissingsrecht maakt voor 16 plussers). Maar bij een uithuisplaatsing is er een gerede kans dat er (tijdelijk) verschuivingen in het gezag plaatsvinden. Dat gebeurt zeker niet altijd: in ongeveer 30% van de situaties is er sprake van een vrijwillige plaatsing. Dan is er geen jeugdbeschermingsmaatregel (ondertoezichtstelling of voogdijmaatregel), de verantwoordelijkheid ligt bij de ouders. De samenwerking tussen ouders en pleegouders is een sleutelfactor in het stabiel laten verlopen van zo'n plaatsing. De betrokken hulpverleners hebben een belangrijke rol om die samenwerking te ondersteunen en te bevorderen.

3.2. Ondertoezichtstelling (OTS)

De meest ingezette jeugdbeschermingsmaatregel is het beperken van het gezag door het onder toezicht stellen van de minderjarige door de kinderrechter van een gecertificeerde instelling. Doel van de OTS is om kinderen te beschermen die in hun ontwikkeling worden bedreigd of veiligheidsrisico's lopen. De maatregel is erop gericht ouders te ondersteunen en te begeleiden. De ondertoezichtstelling (OTS) kan worden uitgesproken door de kinderrechter als de belangen van een kind ernstig bedreigd worden. De OTS wordt na onderzoek en een verzoek aan de kinderrechter aangevraagd door de Raad voor de Kinderbescherming. De OTS wordt uitgevoerd door een gecertificeerde instelling voor jeugdbescherming en jeugdreclassering, in de persoon van een gezinsvoogd. Een OTS duurt één jaar, maar kan op verzoek van de gezinsvoogd telkens met één jaar verlengd worden. De gezinsvoogd moet dan aantonen dat de gronden van de maatregel nog steeds aanwezig zijn.

Belangrijk om te weten is dat de inzet is dat een ondertoezichtstelling niet langer dan twee jaar duurt. De methodische richtlijn is om na maximaal twee jaar te komen tot duidelijkheid over het opgroeiperspectief van de jeugdige. Na twee jaar ondertoezichtstelling kan het gezag weer volledig bij de ouders gelegd worden of er volgt een gezagsbeëindigende maatregel: voogdijmaatregel). In beide gevallen kan een pleegzorgplaatsing gewoon doorlopen. In de eerste situatie wordt het een vrijwillige plaatsing, in de tweede situatie wordt het een pleegzorgplaatsing onder een voogdijmaatregel.

3.3. Beëindiging van het gezag

Een vergaande maatregel van kindbescherming is de beëindiging van het ouderlijk gezag. Deze wordt volgens artikel 1:266 BW ingezet:

- als ouders hun gezag misbruiken óf
- als er geen perspectief is dat ouders binnen een redelijke termijn in staat zijn om hun opvoedingsverantwoordelijkheid te nemen.

Meestal wordt het gezag vervolgens belegd bij een voogdijinstelling (de gecertificeerde instelling voor jeugdbescherming en jeugdreclassering). Een voogd geeft dan vorm aan het gezag, maar de formele verantwoordelijkheid is dus in handen van de GI. Het wordt echter wenselijk geacht dat een natuurlijke persoon de voogdij heeft. Als een kind opgroeit bij pleegouders, zal de GI samen met de zorgaanbieder onderzoeken of de pleegouders de voogdij op zich willen nemen. Ze worden dan pleegoudervoogd. De voogdij kan ook naar een andere natuurlijke persoon (bijvoorbeeld een oom of tante) toe gaan: een burgervoogd.

Het doorschakelen van instellingsvoogdij naar pleegoudervoogdij gaat altijd in samenspraak met alle betrokken hulpverleners. Het is voor pleegouders een ingrijpende keuze om het gezag over een pleegkind op zich te nemen en er moeten dan ook zorgvuldige afwegingen aan vooraf gaan. Geregeld hechten pleegouders aan voortzetting van de voogdij door een instellingsvoogd, omdat dat beter werkt in het vasthouden van de balans tussen pleegouders, eigen ouders en netwerk.

Pleegzorgvoogdij is dus een vorm van pleegouderschap, waarbij de pleegouder of pleegouders ook het gezag over een pleegkind hebben, ofwel: ze hebben de zeggenschap over het pleegkind en diens wettelijke vertegenwoordiger.

Het is een bijzondere situatie, in die zin, dat een pleegoudervoogd dus wel de wettelijk vertegenwoordiger van een cliënt is, maar zelf geen cliënt. Sterker: de pleegoudervoogd is juist, in samenwerking met de aanbieder van pleegzorg, de uitvoerder van de pleegzorg.

Een pleegoudervoogd heeft dus de rechten en plichten van een pleegouder, zoals beschreven in de Jeugdwet, gecombineerd met de rechten en plichten van een voogd, zoals beschreven in het Burgerlijk Wetboek, boek 1.

3.4. Voogdij/pleegoudervoogdij

Aan (pleegouder)voogdij gaan veel inhoudelijke en juridische afwegingen vooraf, en uiteindelijk ook een gezagsbeëindigende maatregel. Doel is dat het kind volwassen gaat worden in het pleeggezin.

'Keukentafelgesprekken' zijn niet nodig, althans niet om vast te stellen of er een pleegzorgbeschikking moet komen. Gesprekken in het kader van de kennismaking, of om te onderzoeken of er extra hulp nodig is, zijn natuurlijk wel op z'n plek.

Afspraak pleegoudervoogdij

In de regio Centraal Gelderland geeft de verantwoordelijke gemeente in het geval van voogdij of pleegoudervoogdij de beschikking voor pleegzorg standaard af tot 21 jaar en indien nodig verlengen tot 23 jaar¹.

¹ Het Ministerie van Volksgezondheid, VWS, de VNG en Jeugdzorg Nederland hebben door een bestuurlijke afspraak afgesproken dat pleegzorg vanaf 1 juli 2018 standaard tot 21 jaar wordt ingezet. Zie factsheet: *Pleegzorg na 18 jaar. Hoe doet u dat in uw gemeente?* <https://www.nji.nl/nl/Producten-en-diensten/Publicaties/NJi-Publicaties/Pleegzorg-na-18-jaar>

Woonplaatsbeginsel en gezag

De toepassing van het woonplaatsbeginsel bij pleegzorg (van 18) tot 21 jaar is hetzelfde als bij (voorheen) verlengde pleegzorg. Dat wil zeggen dat de gemeente waar het pleegkind van 18 jaar of ouder woont verantwoordelijk is. Zie hiervoor het 'stappenplan bepaling verantwoordelijke gemeente'². In 2020 zal dit gaan wijzigen door een wijziging van de Jeugdwet.

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2016/07/01/mindmap-stappenplan-bepaling-verantwoordelijke-gemeente>

4. Netwerkpleegzorg

Tussen de 45% en 50% van de pleegzorgplaatsingen, zijn plaatsing in het netwerk. Het zijn pleegzorgprocessen met een eigen, soms heftige, dynamiek. Het heeft de voorkeur om gebruik te maken van de ondersteunende en beschermende krachten van familie- of netwerkverbanden. Daarom wordt bij elke (dreigende) uithuisplaatsing gekeken naar de mogelijkheden van het familie- of kennissennetwerk. Tegelijkertijd is het een gegeven dat zo'n netwerkplaatsing allerlei verschuivingen in de onderlinge verhoudingen teweeg kan brengen. Een netwerkplaatsing vraagt hoe dan ook zorgvuldige begeleiding. De laatste jaren is er een grote focus op veiligheid. Omdat een netwerkplaatsing vaak al gerealiseerd is voordat de lokale toegang, GI of zorgaanbieder wordt ingeschakeld, is het zaak om in een hoog tempo te handelen na aanmelding. Dit in het kader van de veiligheidsafwegingen en in het kader van de afweging of een netwerkgezin genoeg draagkracht en stabiliteit heeft om de zorg voor het kind goed vorm te geven. De onderlinge afstemming en de verdeling van de verantwoordelijkheid luisteren nauw. Landelijk zijn er veldnormen van kracht³, die door alle zorgaanbieders gehanteerd worden

³ Veldnormen Netwerkpleegzorg Jeugdbescherming - Pleegzorgaanbieders, zie https://www.jeugdzorgnederland.nl/wp-content/uploads/2017/03/2016_veldnorm_netwerkpleegzorg_jeugdbescherming_-_pleegzorgaanbieder_versie_1_januari_2016.pdf

5. Pleegzorg tot 21 jaar

Per 1 juli 2018 is een bestuurlijke afspraak tussen de VNG, Jeugdzorg Nederland en het Rijk van kracht die regelt dat pleegzorg voortaan standaard tot 21 jaar ingezet zal worden, tenzij het pleegkind heeft aangegeven geen gebruik meer te willen maken van pleegzorg.

Afspraak pleegzorg

In de regio Centraal Gelderland laat de verantwoordelijke gemeente de pleegzorgplaatsing standaard doorlopen tot het 21ste jaar. Behalve als er in het belang van de jeugdige redenen zijn om een andere keuze te maken.

Hieronder een aantal vragen en antwoorden rondom de verlengde pleegzorg. Deze zijn door opgesteld door Jeugdzorg Nederland en overgenomen door Centraal Gelderland.

1) Veel jongeren van 18 jaar en ouder verdienen bij en/of krijgen studiefinanciering. Is dit van invloed op de hoogte van de pleegvergoeding?

Inkomsten van pleegkinderen boven de 18 jaar zijn niet van invloed op de hoogte van de pleegvergoeding. De situatie is hetzelfde als bij (voorheen) verlengde pleegzorg.

2) Geldt bij pleegoudervoogdij ook dat de pleegzorgplaatsing standaard doorloopt tot 21 jaar?

Bij pleegoudervoogdij loopt de pleegzorgplaatsing ook van het 18^e tot het 21^e jaar door. De bestuurlijke afspraak is van toepassing op zowel pleegzorg waarbij het gezag bij anderen dan de pleegouder(s) ligt als op pleegoudervoogdij. Wel is het zo dat de voogdij eindigt bij meerderjarigheid, maar dat was al zo.

3) Wat gebeurt er met de pleegzorg als de jeugdbeschermingsmaatregel eindigt bij 18 jaar?

Het maakt niet uit of er sprake was van pleegzorg in het vrijwillig kader of van pleegzorg in het gedwongen kader (ots, voogdij). Vanaf het achttiende jaar loopt pleegzorg op vrijwillige basis door. De situatie is hetzelfde als bij (voorheen) verlengde pleegzorg.

4) Kan een gemeente bepalen dat pleegzorg tussen het 18^e en 21^e jaar als vorm voor jeugdhulp niet meer nodig is?

Daar waar de gemeente normaliter kan beoordelen en bepalen of een vorm van jeugdhulp toegekend of in stand gehouden moet worden, is dat met pleegzorg tussen 18 en 21 jaar anders. Pleegkinderen hebben, door de bestuurlijke afspraak, recht op pleegzorg tot 21 jaar. De gemeente kan dit niet inperken. Uiteraard kan de gemeente, als verantwoordelijke voor de zorg voor jeugd, in gesprek gaan met de jongere over de vraag of pleegzorg nog wel de juiste vorm van jeugdhulp is voor deze jongere, of dat wellicht andere hulp geschikter is. De gemeente kan samen met de jongere een inhoudelijke afweging maken. Het is overigens zeer aan te bevelen om hierbij de pleegzorgaanbieder en pleegouders te betrekken. De jongere bepaalt echter zelf of pleegzorg eindigt.

5) Kunnen pleegouders bepalen of pleegzorg vanaf het 18^e jaar wel of niet nodig is?

Pleegzorg duurt standaard tot 21 jaar. Dat is het recht van het pleegkind en het is alleen het pleegkind dat die duur kan verkorten. Of de pleegzorgplaatsing ook tot 21 jaar doorloopt bij *hetzelfde pleeggezin* is mede afhankelijk van de pleegouders. Immers met de bestuurlijke afspraak wordt van hen gevraagd om langer hun huis en hart beschikbaar te houden voor dit pleegkind. De signalen uit het veld doen vermoeden dat de bestuurlijke afspraak ook aan de wens van veel pleegouders tegemoet komt. Dat neemt niet weg dat zij nadrukkelijk in het proces moeten worden betrokken. Als pleegouders om wat voor reden dan ook niet willen dat de pleegzorgplaatsing in hun eigen gezin vanaf het 18^e jaar van de jongere doorloopt, moet daarover zo snel mogelijk het gesprek plaatsvinden met de pleegzorgaanbieder, de pleegouders en de jongere. Dat kán er in theorie toe

leiden dat pleegzorg vanaf het 18^e jaar doorloopt, maar wel in een ander pleeggezin. Of en hoe vaak deze theorie praktijk zal worden moet de toekomst uitwijzen.

6) Wat betekent pleegzorg standaard tot 21 jaar voor het aanvraagproces bij de gemeente?

Gemeenten zullen pleegzorgrelaties standaard tot 21 jaar door laten lopen. Hoe dit verloopt in elke specifieke situatie wordt niet in de bestuurlijke afspraak geregeld. Het is dus aan gemeenten om hier in de praktijk uitvoering aan te geven. Wel wordt in de gaten gehouden hoe de uitvoering in de praktijk verloopt, zodat er in specifieke situaties gericht bijgestuurd kan worden. Signalen (knelpunten, vraagstukken) over de uitvoering in de praktijk hoort Jeugdzorg Nederland graag via het Landelijk overleg pleegzorgaanbieders. Wij nemen deze signalen dan mee in het overleg met VWS en de VNG over de voortgang en uitwerking van de bestuurlijke afspraak.

7) Wat als het pleegkind, bijvoorbeeld vanwege een beperking, zelf niet kan aangeven of het na het 18^e jaar wel of geen pleegzorg wil? Kunnen pleegouders dit dan aangeven?

Als het pleegkind zelf niet kan aangeven of het na het 18^e jaar wel of geen pleegzorg wil, dan zal de (wettelijk) vertegenwoordiger van het pleegkind dit moeten aangeven. Het is aan te bevelen pleegouders hierbij te betrekken.

8) Is er een begeleidingsvraag van pleegouders nodig voor pleegzorg tot 21 jaar?

Pleegzorg tot 21 jaar betekent dat ook het pleegcontract, de begeleiding en de pleegvergoeding doorlopen tot 21 jaar. De aard en inhoud van de begeleiding kunnen veranderen in de loop van de tijd, maar dat geldt ook voor de begeleiding als het pleegkind nog geen 18 is.

9) Welke gemeente is verantwoordelijk voor pleegzorg van 18 tot 21 jaar?

De toepassing van het woonplaatsbeginsel bij pleegzorg (van 18) tot 21 jaar is hetzelfde als bij (voorheen) verlengde pleegzorg. Dat wil zeggen dat de gemeente waar het pleegkind van 18 jaar of ouder woont verantwoordelijk is. Zie hiervoor het 'stappenplan bepaling verantwoordelijke⁴ gemeente'. In 2020 zal dit gaan wijzigen door een wijziging van de Jeugdwet.

10) Loopt deeltijd pleegzorg ook standaard door tot 21 jaar?

Ja, alle vormen van pleegzorg lopen vanaf 1 juli 2018 standaard door tot 21 jaar.

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2016/07/01/mindmap-stappenplan-bepaling-verantwoordelijke-gemeente>

6. Toekomstplan

Een Toekomstplan wordt door de jongere, samen met de zorginstelling, gemaakt en heeft tot doel om op tijd de zaken te regelen op de verschillende levensgebieden en afspraken daarover vast te leggen. Het Toekomstplan maakt onderdeel uit van het hulpverleningsplan. Het maken van een Toekomstplan door en voor jongeren is belangrijk om te anticiperen op zijn/haar toekomst. Dit geldt voor alle jongeren, maar in het bijzonder voor kwetsbare jongeren. Het gaat er om jongeren de helpende hand te bieden en vertrouwen te geven in de toekomst.

Belangrijke levensgebieden die in het plan aan de orde komen zijn: wonen/huisvesting, onderwijs/dagbesteding, financiële zelfstandigheid, geestelijke en lichamelijke gezondheid, sociaal netwerk/ inzet 'maatje', zorg en begeleiding.

Ruim voor de 17de verjaardag kijken de betrokkenen vooruit (de jongere zelf, ouders, pleegouders, persoonlijk netwerk, de (gezins)voogd en de pleeggezin-begeleider, betrokken consulent van de lokale toegang). Gezamenlijk wordt bekeken wat het best passende toekomstplan van de jongere is. Uiterlijk op 17 jarige leeftijd is er een plan wat de jongere bespreekt met de betrokken lokale toegang. Wanneer de jongere na zijn/haar 18^e geen bemoeienis wenst wordt in het 'Toekomstplan' wel vastgelegd hoe een 'follow up' gemaakt kan worden om de jongere alsnog de kans te bieden ondersteuning te vragen.

7. Weekend- en vakantiepleegzorg

Weekend- en vakantiepleegzorg is een product dat als kerndoel heeft het netwerk van een kind te vergroten (en daarmee hun 'draaglast' te verkleinen), en de belasting van (pleeg)ouders te verkleinen (en daarmee hun draagkracht te vergroten). Binnen het gezin van het kind ontstaat daardoor een betere balans. Daardoor wordt de kans op stabiel opgroeien thuis vergroot, en kan intensievere verblijfszorg worden voorkomen. In het geval van weekendpleegzorg verblijft een kind een weekend bij pleegouders.

Het betreft een 'pakket' aan werkzaamheden dat veel meer betreft dan alleen de verblijfsdagen in het weekend. Het gaat ook om het werven, screenen onderzoeken en opleiden van een weekendgezin, het matchen, begeleiden van pleegouders én biologische ouders, de veiligheidscheck en de dagvergoeding betalen. Gemiddeld kost dit pakket € 4.200,- per jaar.

wet	code	productnaam	tarief	eenheid
Jw	35PL2	Verblijf: 24-uurs pleegzorg	€40,30	etmaal

Praktisch

Weekendpleegzorg is een *ambulant product, aangevuld met verblijfsdagen bij een weekendpleeggezin*. Er wordt een beschikking afgegeven met een ambulant deel (aantal eenheden Jeugdhulp 1 t/m 4) en het aantal verblijfsdagen in het weekendpleeggezin (afgesproken/geraamd werkelijk aantal eenheden Pleegzorg).

Afspraak beschikkingen weekendpleegzorg

De aanbieder doet een voorstel voor het ambulante product (o.a. het bemiddelingswerk, begeleiding van ouders en begeleiding van pleegouders). Dit varieert van een 30 tot 60 uur Jeugdhulp per jaar. Het in te zetten aantal uren hangt af van of het om een nieuw gezin, om een eerste match, om een ervaren gezin, of om een voortzetting van een bestaande plaatsing gaat.

Na overleg gaat de lokale toegang hiermee akkoord. Het werkelijk aantal etmalen in weekendpleegzorg wordt van te voren afgesproken/geraamd in overleg tussen aanbieder en consulent lokale toegang.

8. Alternatieve vormen van pleegzorg

In de regio Centraal Gelderland wordt onderzoek gedaan naar alternatieve vormen van pleegzorg. Doel is om uithuisplaatsingen te voorkomen en het (tijdelijk) ontlasten van gezinnen door de inzet van vrijwillige hulp vanuit de samenleving. In juni vond een werkbijeenkomst plaats over dit onderwerp. In de tweede helft van 2018 wordt een voorstel gepresenteerd om dit alternatieve aanbod te kunnen ontwikkelen.

Op kleine schaal bestaan er al alternatieve vormen van pleegzorg in de regio:

- *Meeleefgezinnen*

Stichting MeeleefGezin biedt hulp aan gezinnen en jonge kinderen. Dat doen zij met meeleefgezinnen die zorgen voor stimulerende opvang van kinderen tussen de 0 en 5 jaar van ouders met psychische (GGZ) klachten.

Dankzij de hulp van een meeleefgezin, kan het kind thuis wonen en blijft de band met de ouders intact. De extra positieve aandacht, structuur en stabiliteit dragen bij aan een gezonde ontwikkeling van het kind. Dat leidt tot betere toekomstkansen.

Ouders willen graag hun kind zelf opvoeden, maar vanwege hun psychische problemen wordt hen dat wel eens teveel en kunnen zij de grip verliezen. Een meeleefgezin geeft het steuntje in de rug dat nodig is. Dat zorgt voor meer rust en minder stress. Zo kunnen de ouders sneller herstellen én goed voor hun kind zorgen. Zie voor meer informatie: <https://meeleefgezin.nl/>
Meeleefgezinnen is werkzaam in de gemeente Arnhem en Doesburg.

Contactpersoon Arnhem voor meeleefgezinnen

Voor meeleefgezinnen: Jiske Verberk, jverberk@stmr.nl, 06-13127965.

Voor ouder(s) en kind: Renate Rosenbrand, r.rosenbrand@indigogelderland.nl, 06-46346792.

Contactpersoon gemeente Doesburg voor meeleefgezinnen

Voor meeleefgezinnen: Esther Spreeuwers, espreeuwers@stmr.nl, 06-12992843.

Voor ouder(s) en kind: Anneruth Witten, A.Witten@ggnet.nl, 06-15028164.

- *Buurtgezinnen*

Buurtgezinnen.nl is er voor alle gezinnen, die om wat voor reden dan ook, behoefte hebben aan wat ondersteuning bij de opvoeding.

Dit kan bijvoorbeeld zijn dat je kinderen een rustige huiswerkplek wordt geboden, dat ze af en toe een weekend uit logeren gaan, dat een ander gezin meedenkt over de schoolkeuze of je wegwijs maakt bij instanties. Over de invulling van die steun maak je samen met het steungezin afspraken. Zie voor meer informatie: <https://www.buurtgezinnen.nl/>

Buurtgezinnen is werkzaam in de gemeente Lingewaard en Wageningen.

Contactpersoon gemeente Lingewaard

Janet van Helden, Janet@buurtgezinnen.nl, 06-44323260.

Contactpersoon gemeente Wageningen

Nanneke Keuter, Nanneke@buurtgezinnen.nl, 06-14134581.

9. Werving en selectie

Zonder pleegouders is pleegzorg onmogelijk. De pleegouders vormen de goudvoorraad waarmee het vormgeven van pleegzorg mogelijk wordt. In veel gevallen waarin pleegzorg wordt gevraagd voor een kind, is er de voorkeur een pleeggezin te vinden dat niet te ver weg woont van de plek waar een kind vandaan komt.

Het vinden van pleegouders en dan ook nog eens het vinden van pleegouders in de buurt, is geen sinecure. Het ultieme doel is dat iedere vraag om pleegzorg die wordt gesteld vanuit/ voor een gezin woonachtig in een van de gemeenten van de regio Centraal Gelderland, binnen acceptabele termijn kan worden ingevuld op de manier zoals deze wordt gewenst vanuit ouders en het kind. Om deze doelstelling te kunnen bereiken zijn een aantal tussenstappen nodig.

Tussendoel is:

1. Een toolkit ontwikkelen die de werving makkelijker maakt zodat er meer continuïteit in de werving komt.
2. Samenwerkingsverband tussen gemeenten en aanbieders en lokaal netwerk, zodat bij wervingsacties snel geschakeld kan worden.

In samenwerking met de gemeenten en aanbieders wordt hier in de zomer van 2018 aan gewerkt. Dit is de eerste stap vervolgens zal worden gekeken naar mogelijkheden om kindgericht te werven in samenwerking met gemeenten.

10. Voorkomen Breakdown

Breakdown (het op een niet geplande en niet gewenste manier afbreken van een pleegzorgplaatsing) is een ingrijpende gebeurtenis voor alle betrokkenen. Een breakdown is schadelijk voor de ontwikkeling van het kind, en ook bijzonder heftig voor pleegouders en ouders. Er is al jaren veel aandacht voor de oorzaken van breakdown, en er wordt op veel plekken (wetenschap, NJI, zorgaanbieders, Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen) gezocht naar manieren om breakdown te voorkomen. Kort samengevat zijn dit een aantal belangrijke beschermende en helpende factoren:

- Een zorgvuldige match tussen pleegkind en pleeggezin.
- Een goed lopende samenwerking tussen ouders en pleegouders (en dus ook een zorgvuldige match tussen ouders en pleegouders).
- Veel oog voor de positie en het welbevinden van de eigen kinderen in een pleeggezin.
- Aanvullende diagnostiek of hulp als de situatie in het pleeggezin, of de problematiek van het kind daarom vraagt. De snelheid van die aanvullende hulp en de intensiteit van die aanvullende hulp zijn daarbij sleutelfactoren. Deze aanvullende specialistische hulp is geen onderdeel van de beschikking en moet dus in goed overleg met verantwoordelijke verwijzer bepaald of beschikt worden.
- Goede afstemming en snel adequaat handelen van betrokken hulpverleners (gezinsvoogd, consulent lokale toegang, pleeggezinbegeleider).
- Versterking van pleegouders met extra deskundigheid, extra hulp in het gezin, of extra financiën om knelpunten op te lossen. Het gaat daarbij altijd om maatwerk, en dus opnieuw, om goede dialoog tussen betrokkenen.

11. Leeslijst

- Inkoop handreiking VNG, plus bijlagen:
<https://vng.nl/onderwerpenindex/arbeidsvoorwaarden-en-personeelsbeleid/integriteit/inkoop-en-aanbestedingsprocedure>
- Maatschappelijke businesscase Verlengde Pleegzorg. Opvragen via informatie@gezinspiratieplein.nl
- NJJ heeft een uitgebreide kennisbank op dit gebied:
<https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Pleegzorg>
- Stappenplan bepaling verantwoordelijke gemeente
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2016/07/01/mindmap-stappenplan-bepaling-verantwoordelijke-gemeente>
- Veldnormen Netwerkleegzorg: https://www.jeugdzorgnederland.nl/wp-content/uploads/2017/03/2016_veldnorm_netwerkleegzorg_jeugdbescherming_-_pleegzorgaanbieder_versie_1_januari_2016.pdf
- VNG factsheet bijzondere kosten jeugdbescherming:
<https://vng.nl/onderwerpenindex/jeugd/jeugdhulp/nieuws/factsheet-bijzondere-kosten-jeugdbescherming>
- VNG handreiking pleegvergoeding:
https://vng.nl/files/vng/publicaties/2016/201501_vng_handreiking-pleegvergoeding_def.pdf
- VNG richtlijnen netwerkleegzorg gemeente - pleegzorgaanbieder:
https://vng.nl/files/vng/20160425_richtlijn_netwerkleegzorg.pdf
- ‘Voorkomen van breakdown in de Gelderse pleegzorg’ is een verslag van een Gelders onderzoek. Deze is op te vragen bij Entrea-Lindenhout